

Motion till riksdagen 2022/23:1251

av **Rebecka Le Moine och Marielle Lahti (båda MP)**

Förvildat Sverige

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge i uppdrag till Naturvårdsverket att ta fram en handlingsplan för att återinföra nationellt utrotade arter i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att låta djurparkerna ta en mer aktiv roll i att samordna och bistå med för naturvården och artbevarandet viktiga individer som kan lämpa sig för återinförande i Sveriges natur, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förtydliga villkorsuppföljningen för djurparker enligt 49 § 1 artskyddsförordningen, som syftar till att återinföra djur till ett liv i vilt tillstånd, och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Arter som har haft sin hemorts rätt i Sverige, men som idag listas som nationellt utdöda, uppnår 203 arter på den svenska rödlistan 2015. Skogsvildren (*Rangifer tarandus*), stortrapp (*Otis tarda*) och svart stork (*Ciconia nigra*) är några av dessa. Men även visent (*Bison bonasus*) har funnits i Sverige för ungefär 10 000 år sedan. Eftersom Sverige har skrivit under konventionen om biologisk mångfald, har Sverige därmed en skyldighet att återintroducera dessa djur, såvida det inte kan anses orsaka väsentlig skada.

Enligt Artskyddsförordningen ska djurparker villkoras med tillstånden att hålla djur och visa upp dem mot betalning, och ett av villkoren är enligt 49 § punkt 1 ”om det är lämpligt, uppfödning i fångenskap och återinförande av djur till ett liv i vilt tillstånd”. I arbetet med att återintroducera djur till det vilda för att främja artbevarandet, spelar djurparkerna en central roll. Detta arbete är dock inte prioriterat i branschen, vilket i kombination med brist på kontroll på efterlevnad och uppfyllnad av villkoren i Artskyddsförordningen gör att väldigt lite sker på området. Därför är det viktigt att förtydliga villkoret och följa upp djurparkernas efterlevnad, och också ge dem en mer aktiv roll att i samråd med berörda myndigheter växla upp arbetet.

Igenväxningen är enligt Artdatabanken det största hotet mot jordbrukslandskapets arter. Restaurering av värdefulla marker är därför högt prioriterat. En restaurering som visenter och skogsvildren möjligen skulle kunna ta hand om.

Det är viktigt att all typ av återintroduktion sker i dialog med lokalbefolkning. Lokaliseringen vid en återintroduktion av skogsvildren bör vara geografiskt skild från renskötselområden.

Skogsvildren, *Rangifer tarandus*, var tidigare utbredd över nordöstra Europa, men utrotades från både Sverige och Finland under 1800-talet på grund av jakt. I Finland har arten dels återintroducerats, dels har individer vandrat in från Karelen.

Antalet skogsvildrenar i världen minskar snabbt, mycket på grund av illegal jakt. Den totala globala populationen beräknades åren 2013–2014 vara ca 4 300 individer, fördelat på Finland och Ryssland. Andra underarter av vildrenen minskar globalt, uppskattningsvis med 40 % de senaste 20 åren, vilket har gjort att IUCN rödlistade världens vildrensunderarter som ”sårbara” år 2015. Det finns därför internationella bevarandebiologiska skäl att återintroducera skogsvildren även till Sverige.

Genom att återintroducera arten i Sverige skulle risken att underarten dör ut minskas, samtidigt som den biologiska mångfalden skulle gynnas genom ett bibehållit och mer diversifierat betestryck. Skogsvildrenen kommer också spela roll i ekosystemet som föda åt stora rovdjur samt vara av intresse för en naturintresserad allmänhet.

Visent, *Bison bonasus*, fanns till för ungefär 6 500 år sedan i Sverige, och försvann troligtvis på grund av jakt.

Samma öde väntade visenterna i resten av Europa. På grund av jakt utrotades visenterna i det vilda; de fanns bara i fångenskap. 1923 gjordes de första insatserna för att återintroducera visenter utifrån de som fanns i djurparker. Från att ha varit globalt utrotad går det nu bra för den vilda stammen visenter, tack vare återintroducering av visenter runt om i världen: i Polen, Tyskland, Danmark, Frankrike, Nederländerna, Spanien, Tjeckien, Litauen, Ukraina, Bulgarien, Rumänien, Slovakien, Moldavien, Vitryssland, Lettland, Kirgizistan och Ryssland. Den globala populationen är uppskattad till cirka 6 500 individer.

Förutom att visenter kan hålla skogslandskapen betade bidrar de med sitt gödslande och trampande, vilket ger mikromiljöer med öppen sand eller jord, som också är till gagn för en lång rad andra arter. En återintroduktion till Sverige skulle troligtvis göra stor ekologisk nytta, men har även en stor potential för naturturismen. Det finns tillräckligt med individer på nära håll i exempelvis Avesta visentpark, Skansen och Kolmården för att påbörja en svensk återintroduktion av visenter.

Rebecka Le Moine (MP)

Marielle Lahti (MP)